

Perva farna vas v ti dolini, kamor se dospè od Loke v pièlih 3 urah, so Poljane. Skrite in stisnjene so pak tako v stransko dolino, da jih ptuji popotnik še le zapazi, ko že v nje stopi. Razun cerkve pač ne najdeš tu nobenih posebnost; cerkev pa ni le lepa in veličastna, temuč tudi orjaška in menda zidana za večno. Obzidje njeno je tako debelo, kakoršnega še nisem pri nobeni cerkvi vidil in prijazni gosp. kaplan Gogala, ki mi jo je razkazoval, mi je pravil, da so ob času zidanja kmetje z vozi kamnje celó gor na zid pripeljali in ga po zidu okrog zidarjem vozili. Lahko si bravci debelost zidovja mislijo, ako jim povem, da stopnice na kor in galerije okoli cerkve, kakor tudi prostori za stranske oltarje je vse tako v osredje zidovja vdelano, da nobena teh naprav ne vunajne in ne notrajne oblike pri cerkvi ne moti. Zidana je cerkev podolgasto v podobi čolna, le nekoliko preozka se je meni vidila, o višavi pa se nek meri s stolno ljubljansko. Od nedavno sem ima 3 prav lične nove oltarje, velikega sv. Martina in perva dva stranska. Orgle, delo Rumpelna, imajo 16 spremenov in precej dobro pojejo, tudi zvonilo je mogočno in dobro vbrano. — Ker je tukajšno šolsko poslopje, kjer so tudi v nadstropji stanovanja za gg. kaplane, že precej staro in potrebam našega časa ne primerno, naj povem tudi to, da se bo v kratkem zidala za to nova hiša, in nadjati se je, da se bo napravilo kaj ličnega in pripravnega.

(Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Kaj pomeni klic „Hurrah“?

Kadar jo vojaki udarijo na boj, začno „hurrah!“ vpiti, da si s tem klicom eden drugzega oserčujejo. Časnik dalmatinski „osservatore dalmato“ pravi, da beseda „hurrah“ je slovanska in da izvira iz hu-raj (u raj! ins Paradies), ker starodavna misel je, da vsak gré naravnost v nebesa (raj), kdor pogumno umerje v vojski. Zato tudi Turki vpijejo „Allah!“

Papir pri Turkih.

Papir je Turkom nekaka posebno častitljiva stvar zato, ker se ime „Allah-a“ (tako imenujejo Boga) na-nj piše. Kjer koli Turk stare korenine najde kosček papirja, ga skerbno pobere in spravi v omaro, kjer imajo nekteri cele kupe papirja nabasanega. Iz ravno tega vzroka še tudi dosihmal niso dali korana (turškega svetega pisma) natisniti, ker ne pripusté, da bi se ime Boga pod tiskarnico valjalo. Drugi pa terdijo, da zatega voljo niso še korana natisniti dali, ker koran je sveto pismo, in bi se potem ne smelo več tako imenovati, ako bi natisnjeno bilo.

Kratkočasnice.

* Sosea kerčmarja sta se sovražila in si vedno kljubovala. Nekega dné pride k enemu neki ptujec in zakliče: „polič vina za moj denar!“ Kerčmar mu ga prinese. Potem: „kruha za moj denar!“ Kerčmarju se čudno zdí, čemu pravi ta človek zmiraj „za moj denar“; vendar mu prinese tudi kruha. Pozneje zavpije ptujec: „pečenke za moj denar, in še več drugih jedí pokliče, pa ne zabi nikoli pristaviti besed: za moj denar. Ko sné in popije, dá kerčmarju le en krajcar in hoče iti, govore: To je vés moj denar; več nimam, če me veržete stokrat ob tla. Kerčmar ga ustavi in se jezí, ali ker vidi, da nima capin res nič več, reče mu: zapreti bi te dal kot gerdega goljufa; al prizanesem ti, ako greš tudi sosedu tako opeharit. „Priatelj! — reče ptujec — ne belite si glave; to se je že zgodilo; potem me je pa sosed poslal k vam“. — Tako je tudi pogostoma po sovraštvu domačih — ptujec na dobičku.

* Neki kmet, reven pa pošten, vzame v mestu z okna neke prodajavnice ali štacune pol hleba sira, ki je stal zvu-

naj na ogled. Kmet bi rad sir kupil, zato gré z njim v prodajavnico k sirarju in ga prosi, naj mu ga izvaga. Sirar je mislil, da je kupil kmet sir kje drugje, in mu ga izvaga. — „Koliko bo treba plačati?“ vpraša kmet. — „O, nič, nič“ — odgovori v zmoti svoji sirar. Kmet se lepo zahvali pa odíde. Pozneje še le je pogrèšal sirar sira, spoznal zmoto svojo, in se praskal po glavi, pa prepozno.

* Pravijo, da znajo Amerikanci prav debelo lagati. Neki Amerikanec se je hvalil Amerikancu: „kose, ki jih delam jez, so tako ostre, da ti preseče vsako drevo, po roki debelo“. — „Kaj je to — reče ta — oče moj delajo še stokrat ostrejše; nekega dné so obesili koso na drevo; nekdo stopi gredé le na senco njeno; pri tej priči si prereže nogo.“

* Kako izverstno znajo v javnih sodbah nekteri zagovorniki govoriti, to nam pravi ta zgodba: Neki kralj je prišel sam k očitni sodbi poslušat. Ko je nehal govoriti zagovornik toživcov, reče kralj: „ta ima prav“. Potem je govoril govornik tožencov. Verno ga je poslušal kralj. Ko neha govoriti, reče kralj sodnikom: „hembraj, ta ima tudi prav. Storite zdaj, kar hočete“ — in odíde.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Št. Jerneja na Dolenskem. Iz mnogih krajev nam naznanjajo „Novice“ srednjo dobro letino, kar se polja in vinogradov tiče; v naši okolici pa se kmetovavci nič kaj ne hvalijo; pravijo, da zdaj ko so omlatili, se jim sterni skoraj na pol manj kot lansko leto kaže, ker rija in pre-zgodnja suša ste pšenici zlo škodovala, da je snopa, kakor tudi zernja le pomalem. Vinogradi so spomladi res obilno vinsko letino obetali, ali kaj! ker je v cvetji predolgo de-ževalo, — potem je bil ožeg (palež), in grojzde se je jelo zlo osipati; vsaki dan ga je manj v naših goricah. — Pa saj, če bo nemila kolera ljudi tako hitro davila, bo tudi vinstva kmalo zadosti.

J. O. Lepstanski.

Iz Železnikov 3. aug. J. L. Poljske pridelke smo srečno spravili domú. Enekrat so se sicer gerde megle vla-čile okrog in obetale točo, pa prizanesla nam je za letos. Ob opravljanji sena je nekaj časa dež zlo nagajal, zdaj pa imamo tako vreme, kot nalašč. Z setvijo ajde so letos prav zlo hiteli in ker je bil kmalo potem enkrat priletel prav po-hleven dež, je že precej porastla. Sadja obeta precej biti, tudi rudečih in črnih jagod nam vsakdan cele jerbaze pri-nesejo na prodaj. Zastran zdravja se dozda še ne moremo celó nič pritožiti. Zbolela je bila še tamle enkrat neka oseba, pri kateri so se nektere znamenja kolere kazati hotle, pa okrevala je zopet kmalo. Morebiti je s tem hrupom bole-zen v našem kraju opravila, kar je tudi serčno želeti, za-kaj ko bi se tukaj vgnjezdila, ker po toliko ljudi v eni izbi tesno skupaj prebiva, ne vém, ali bi se je znebili kmalo ali ne. Pa saj je leta 1836 pri nas imela precej dolgo svoj glavni stan, toraj naj se nas zdaj le okrene. — Da se okrog nas tudi za ljudsko omiko skerbí, naj povém še to, da ravno zdaj se zida na Zalemlogu, bližnji fari od tod, nova šola in mežnarija, tudi v Sorici se bodo znanprej dohodki učitelja znamenito povikšali.

Iz Ljubljane. Za kolero postavljeni zdravilski odbor v Ljubljani je razglasil sledečo prošnjo

do miloserčnih prebivavcev Krajskega!

Nadloga svetá — kolera — se bolj ali manj razširjuje tudi po okrajnah naše domovine.

Domačih po vsem Krajskem je do danes zbolelo 3747; od teh je pomerlo 942, ozdravilo se jih je 1307, v rokah zdravnikov jih je še 1498.

Po skušnjah družih dežel ni sicer ta razmera med zbo-lelimi in umerlimi naj huja, vendar je zadosti žalostna in mili klici „na pomoč!“ donijo od več krajev, kjer je po-treba naj bolj silna.

Po izkazkih, ki jih ima zdravilski odbor pred sabo, jih je dosihmal naj več zbolelo in pomerlo v kantonu planinskem, vipavskem, postojnskem, kočevskem, radoljskem, bistriškem in černomeljskem.

Kjer pa je nesrečna bolezen ta, tam je tudi huda potreba, ktera je dostikrat mati hude kuge. Zapušeni otroci jokajo ob parah svojih staršev, — stari in slabotni oče in mati sta zgubila otroke, ki so jima edina podpora in tolažba bili, — in sto in sto družih je že zakopanih v jamo, nad katero se pretakajo britke solzé.

V kantonu bistriškem in černomeljskem, kjer je že tako revšina velika, in v sicer revni Kamni Gorici radoljskega kantona, ktera si pa ob zdravih časih vendar z delavnostjo še precej pomaga, je nadloga zdaj naj huja, ker bolniki so tu siromaki, katerim naj potrebniše reči zdravega in krepčavnega živeža manjka, in to, kar njih bolj premožni bližnji jim juhe, mesa, vina in kruha miloserčno darujejo, ne more zdati zadosti.

V tacih okoljshinah zamore pač prislovica ljubljenege cesarja svitla zvezda postati, da mile svoje žarke pošilja v temo revšine, in da, kar eden ne premore, se doverši „z združeno pomočjo“!

Začetek je storil naš mnogospoštovani deželni poglavar. Po tem izgledu naj po svoji moči vsak stori, komur ljubezen do bližnjega serce ogreva. Tudi naj manji dar se bo v blagi namen z veseljem sprejel.

Na deželi naj se oddajajo milodari kantonskim poglavarjem, v Ljubljani jih prejema c. k. policija, mestni magistrat in podpisani zdravilski odbor, pa tudi v bukvarnicah gosp. Kleinmayer-ja in Bamberg-a in gosp. Lercher-ja se zamorejo oddati.

Zdravilski odbor, kamor se bojo vse nabrane milošnje stekale, bo zvesto vse očitno razglasil in račun položil, sicer pa si prizadeval, s pomočjo duhovnih in kantonskih predstojnikov, zdravnikov in družih zanesljivih oseb zvesti vse kraje: kje je revšina naj huja, in jim kolikor je moč pomagati.

Ne bomo na dolgo in široko vabili svojih rojakov: naj odprejo siromakom v strašnih nadlogah milostno roko; saj smo prepričani, da je domovina naša zmiraj v prvi vrsti, kadar gré za dobre in blage namene! Dvakrat pa dá, kdor hitro dá!

V Ljubljani 9. avgusta 1855.

Od krajskega zdravilskega odbora

Andrej grof Hohenwart.

c. k. dvorni svetovavec in odbora predsednik.

Živo to prošnjo slavnega zdravilskega odbora pošljemo tudi svojim rojakom zunaj Krajskega in sploh vsim blagim Slovencom, katerim se smiluje bolni brat v revšini in nadlogah, ki so tolikanj groznejše, kolikor več oseb v eni družini napade silovita kuga. Vredništvo „Novic“ bo rado sprejemalo vsaki dar, ki se mu pošlje odkodkoli, kamor „Novice“ hodijo, — bode prejem poterjevalo v teh listih, in vse berš izročevalo zdravilskemu odboru.

Novičar iz raznih krajev.

Povsod je spoznano, da iz revšine in pomanjkanja izvira večkrat kolera in da se njeno razširjenje zlo zabrani, ako se revnim daje zdrav živež: meso in kruh. V dnarji milošin deliti v tacih okoljshinah se pa ni varno skazalo, ker mnogo malopridnih siromakov je zapilo, zaigralo ali kak drugač potratilo, kar se jim je za živež podarilo. V Vidmu delijo za en porcijon 3 unče mesa in funt kruha, in tacih porcijonov dajejo po 2, 3 in 4 revnim. — 9. dan t. m. je po pripovedbi dunajskih novic c. k. državno svetovavstvo z mnogimi ministri vred se dolgo in veliko posvetovalo, kako dnarstveni stan v našem cesarstvu na bolje spraviti in sklenjeno je bilo varčnost vpeljati, kjer koli je le mogoče, in tudi nekatere državne dela opustiti, ktere niso ravno

neobhodno potrebne. — Po cesarskem dovoljenji se smejo v posebnih okoljshinah, oficirji, vradniki in služabniki cesarske armade oprostiti daljnega plačevanja deržavnega posojila. — Iz Krima še zmiraj nič novega. Od višjega poveljnika v Sevastopolji, generala Osten-Saken-a se govori, da je zavolj bolehnosti prosil cara, naj ga odveže od te imenitne službe; ali bo car Aleksander dovolil prošnjo ali ne, se bo kmalo slišalo. — Da armada zaveznikov bo še eno zimov v Krimu ostala, se kaže iz tega, ker tudi za armado Sardinov se v Kazali delajo lesene kočice. Sliši se, da bojo zavezniki za letos že s tem zadovoljni, ako dobijo le terdnjavo Malakov in predmestje Karabelnajo v svoje roke, in da pokončajo lukko in ladije v nji. To so njih nameni. — koliko pa bo iz te moke kruha, bo še le skušnja učilat. Zdaj se še le za gotovo pripoveduje, zakaj je Omer-paša unidan prišel v Carigrad. Pravijo, da se je s francoskim generalom Pellissier-om hudo skregal, ker je v očitnem posvetovanji njegove namene oistro pretresal. Pellissier mu je na to jezno odgovoril: „jez ne potrebujem ne turškega sveta ne turškega komandanta; treba mi je le turške armade, ktere pa še zmiraj dosti ni“. To je razkačilo Omer-pašo tako, da je zapustil Krim in se šel pritožiti k sultanu. Iz Pariza se zdaj pričakuje razsodba o ti važni pravdi, ker Omer-paša nek noče ostati v Krimu. — Od Španjcev se je poslednji čas začelo veliko govoriti, da se bojo združili z Francozi in Angleži in nekoliko svoje armade poslali ali v Krim ali na Laško. — V tem ko Turki in njih pomočniki vso moč združujejo zoper Ruso v Evropi, postopa on v turški Azii čedalje bolj naprej in sicer tako, da že ta mesec utegne terdnjavo Kars imeti in potem mu je še več družega odpertega. — Prihodnji politični stan serbske knežije še zmiraj negotov; sliši se, da ste dve osnovi predložene: eno je predložila turška vlada, drugo pa serbska, ktero poslednjo je izdelal nekdanji minister Garašanin in se s to osnovo rusovski vladi tako zameril, da je mogel iz ministerstva stopiti; — govori se, da za to serbsko osnovo je francoska vlada, za turško osnovo pa avstrijska. — Da bo francoska armada dostojno praznovala spomin godu rajncega Napoleona 15. t. m., je sedanji Napoleon veleval, 300.000 frankov med njo razdeliti. — Sedaj je nek vendar le gotovo, da cesarica francoska je v drugem stanu in cesar Napoleon se smé nadjati naslednika iz svoje kerví. — Preseljevanec v Ameriko je letos veliko manj od lanskega leta; prvega letošnjega polleta se je čez Hamburg v Ameriko podalo le 10.471 ljudi, — lani jih je v tem času že šlo 28.453, — tedaj za 17.982 več, kot letos; žalostne skušnje so zmo-drile ljudi, da tudi v Ameriki se ne nahaja zlato pod vsakim kapom. — Na pismo, ktero je predsednik amerikanske ljudovlade sedanjemu rusovskemu caru Aleksandru II. ob nastopu vladarstva pisal in mu srečo vošil, je rusovski car poslal predsedniku lastnoročni odgovor, v katerem se zahvaluje za prijaznost med Rusijo in Ameriko, in mu zagotavlja, da si bo prizadeval to prijateljsko zavezo tudi v prihodnje ohraniti. Komur se čudno zdí, da o načinu vladstva kakor noč in dan nasprotna vladarja sta si sedaj taka prijatla, bo to zastavico lahko uganil, ako pomisli, da prijaznost Amerikancov ne gré toliko za Ruse, kakor zoper Angleže. — Avstrijski misijonarji, ki so 10. julija iz Tersta se na pet podali v Hartum v srednjo Afriko, so po šestdnevni silo viharji vožnji po morji srečno dospeli v Aleksandrijo; zadnje dni julija so jo potegnili proti Kairi naprej.

Pogovori vredništva. Gosp. J. L. v Ž.: Vse smo prejeli, lepa hvala na uno in to! Uno pride v „Koledar“, to v „Novice“. — G. P. B.: Naberko „manj navadnih slov. besed“ bomo izročili gosp. fajm. — Gosp. J. Š.: Tudi očeta bomo dali. Sicer po naših mislih že rodivnik (genitiv) kaže, da e je bolj pravo; vokativ je zmiraj tak kakor nominativ.